

Vegyes tartalmu hetilap. — A megyei közigazgatási bizottság közlönye.

Megjelen: hetenkint egyszer, csütörtökön.

A szerkesztő lakása: „Pestvárosnál” 6-ik szám alatt.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 6 ft. | Félévre 3 ft. | Negyed évre 1 ft. 50 kr.

Hirdetések és mellékletek — utóbbiak a kincstári illetékekkel együtt 1 ft. 50 krral számítva — minden nyelven fölvetetnek a kiadó hivatalban. Kérünk az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legfőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hirdetések díjai:

a háromhásos pöttyös első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr. Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Becskereken, hova az előfizetési penzek és iktatási díjak küldendők.

A válság.

A kormányválság egyre tart, Tiszának eddigéig nem sikerült a németektől kieszközölni azt, a mihez Tisza szerint az országnak joga van.

Igazán sajtóságos helyzetbe jutott a Tisza kormányja. Künn a politikai láthatár villámokkal terhes.

Bent az ország az elemi csapások folytán szegény, a nép adós, fűnek fának. Az egyik nap bajt hoz a másikra.

Talán jobbra fordul dolgunk, egyezünk?

És ministereink megtették a lehető. — Elmentek az osztrák csökönősséggel szemben addig, a meddig a jog s a nemzet anyagi veszélyeztetése nélkül menni lehetett.

Cselekedték pedig mindezt a békeért, a jó szomszédságért.

Amde a német csak német marad, halából Tisza jóakarataért még öt akarták népszerűlenné tenni. Csak hogy Tiszának is van annyi esze mint 10 darab németországornak s bátran kimondotta, — „ha én ültetem az eperfát enni is akarok róla.”

A németek pedig csak magok szerettek volna a gazdagon termő fa árnyéka alatt pihenni.

Czoki Bodri! másnak is joga van itt a pihenésre?

A Tisza-kormány itt megszüntette a jellemes szavartokkal az alkudozókat s beadta lemondását.

A német befolyás mindent elkövetett, hogy új kormány vegye át Magyarországot kormányzását. Minden erőlködése hasztalan volt, mert hazafi ily nehéz munkára világos kudarc nélkül nem vállalkozhatott.

Tisza többször kérte felséges urunktól az önálló bank állapíthatására az engedélyt.

De ő felségének súlyos aggodalmi voltak, miket Magyarország miniszterelnöke nem volt képes eloszlatni.

Ebből tisztán látják e haza polgárai, hogy a Tisza-kormány mindent elkövetett, hogy álláspontját fel ne adja.

Most a kiegyezés fonálát újból fölvetették és pedig felséges urunk kívánsága folytán.

Hogy mi lesz az eredmény? azt jelenleg előre meghatározni lehetetlen; de bizunk benne, hogy a német is majd meg puhul.

A végeldöntés nem késhetik soká. Meglehet, mire e sorok napvilágot látnak, az új miniszterium már ki is lesz nevezve.

Addig gondoljunk mérészet és nagyot. —

A német lelke rajta, ha az egyeség nem sikerül!

Az 1876. évről szóló polgármesteri számoltató jelentés.

(Vége.)

4) A városi közmunka a múlt évben legnagyobb részt a tavaszi árvízveszély alkalmával, s öszel az aradáci és szabályi rév közötti töltés készítésnél dolgoztatott fel; a város részére fenntartott egy rész pedig részint a kövezési, részint a cataszteri fölmérési munkálatoknál használtatott fel, miáltal a városi pénztár részére több ezer forintba rúgó összeg megtakarítása volt lehetséges, részint pedig a kinem kövezet utczák járható állapotba helyezésére fordítottat.

5) Közbiztosági viszonyaink az adott körülmények között és általános nagy szegénység mellett általában kielégítő, a mit nagyban előidézt a tekintetes városi képviselő-testületnek azon tapintatos intézkedése, hogy októberhő 1-től kezdve a rendőrségen kívül, utczáinkat még éjjeli őröknek felállítását is elrendelte.

Bűnesetek előfordultak és pedig:

Rablás	0
Emberölés és gyilkosság	4
Tolvajlás	5
Boltbetörés	2
Marha-tolvajlás	1
Kisebb lopás	30
Öngyilkossági eset	4
Magzat elhajtás	3
Könnyű testi sértés	56
Nyilvános erőszakoskodás	1
Vizbefülés	2
Mezei rendőri kihágás	21
Eltolonczozott kohorlok száma	211
Rendőri úton letartóztatottak	225
és egyéb apró rendőri kihágások; Tüzeset volt	4

A tüzesetek által okozott károk öszzege körülbelül 1500 ft. öszzeget képvisel.

Ezen előfordult kevés tüzesetnél ki kell emelnem a helybeli jól begyakorlott s kellően felszerelt polgári tűzoltó-egylet fáradszatos tevékenységét és veszélyt nem ismerő aldozat-készségét, melylyel minden egyes tüzesetnél közreműködött s annak localisálását eszközölte, miáltal mindnyajunknak elismerését nagyban kiérdemelte s magának a humanitási intézmények terén kitünő érdemeket szerzett.

A marha-tolvajlás és a tolvajlasi esetek közül egy eset eddig nem lett földerítve.

A cselédügy szinte a városkapitányi hivatal ellenőrzése és felügyelete alatt állván, e részben itt a következő adatokat jegyzem fel: A helybeli férfiscelédék száma volt 148
Az idegen férfiscelédék száma . . . 190
A helybeli nőscelédék száma . . . 327
Az idegen nőscelédék száma . . . 469
öszszesen . . . 1134.

6) Jogügyeink, illetőleg a város pereinek állása tekintetében megjegyzem, hogy a városi ügyész urnak ez iránybani évi jelentése és részletes kimutatása, a mostani ülés folyama

alatt tárgyalás alá kerülend, amely ez ügyet részleteiben is kimeríti és legbővebb tájékoztató szolgálhat; mindazonáltal el nem mulasztatom itt sajnalattal följegyezni, hogy a Simitz Sándor kövezetvamberlő, mint szinte Molnár Janos és Györgyevics Fulop mint az urbéri korcsalmatási jogberlői ellen, a helybeli kir. jarasbíroságnal, a bérletből kivetes irant indított kereseteink, csakis több mint 10 hónapi halasztás és huzavonas után nyertek elintézt, és pedig akkor is kedvezőtlen elintézt, amennyiben a város keresetétől elmozdított; holott az arverési feltételekben tisztán kitéve volt, hogy amennyiben a bérlet az arverezési feltételekben körvonalozt kötelezettségeink meg nem felelnek, a bérletől azonnal elmozdítandók. — Különben az ezen pereinkben hozott ítéleteket, bátor lesznek, ugyancsak ezen ülés folyama alatt, a tisztelt képviselő-testületnek másolatban bemutatni; s még csak azt jegyzem meg, hogy ezen ítéletek jelenleg felebbeztés alatt allanak.

7) A katona-beszállásolás körül felmerült panaszok mellányos elintéztése és ezen ügynek rendes kezelése tekintetéből, az elszállásolási nyilvántartási könyveket átvizsgáltattam, s azokban hiányokat és rendetlen kezelést észlelvén, akként intézkedtem: hogy a város gazdát, a katona beszállásolással terhelhető házak új és pontos öszszeírására utasítottam, s neki szigoruan meghagytam, hogy a f. é. január 1-től a nyilvántartási könyvek ujonnan nyitandók meg, minden rovaibaiban esetről esetre kitöltendők, nem különben hogy pontosan és sorrend szerint vezetendők.

8) Az iskolába járó növendékeknek, a famivelés és nemesítésben való kellő oktatásról gondoskodva lett, midőn az ujonnan fel fogadott városi kertészettel kötött szerződésnek egy kiváló pontja, a kertésznek ez iránybani kötelezettségeit pontosan körülírja, s az már a jövő tavasszal kezdetét is veendi.

9) A folyó évi januárhő 15. és 16-án fenaratosított ujoncz állításra vonatkozó adatok: Hátralek volt az 1876. évből a közös hadsereg javára 2 ember.

A póttartalék javára pedig az előbbi évekből és 1876-ból 47 " A kivetett hadjutalek 1877. évre 52 " A póttartalék részére 5 " Az 1876. év folyamában fölállítási utján fedezetelt a két ember hátralek s a város javára maradt 4 "

Mely fölállítási szám levonatlan a közös hadsereg részére ez évben allitandó 52-ből, ez évben allitandó volt 48 ember.

Az idei fősorozas alkalmával állított a közös hadsereg részére 48 ember. A póttartalék részére 5 " És az előbbi évekből származó póttartaléki hátralekra 17 " Maradt tehát az idén póttartaléki hátralek 30 "

Igy az idén a honvédség részére, a rendes sorozásnál egy ember sem állított; hanem a felmentési czim elvesztése következtében sorozatott 7 ember.

10) A városi népesedési mozgalomra nézve, a következő adatokat bátorokodom még megemlíteni:

Az 1876. évben születtek száma . . . 737 e számból fiu 347 leány 390 Az elhaltak száma 800 ebből finem szerint 393 nőnem szerint 407.

Tehát a halottak száma több 63-mal, a mely kedvezőtlen arány, leginkább az év folytan uralgott vörhony és romcsoló gégelel járványok tulajdonítható.

Mennyire teljesítettük tehát az elmúlt évben hivatalos és polgári kötelességeinket s oldottuk meg feladatunkat, azt ezen számoltató jelentésem elég hiven ecseteli, egyebekben annak megbíralását a tek. város képviselő-testületre, a velünk érintkezett hatóságokra és a nagy közönségre bízom; de hogy az újabb törvényekben körvonalozt s fokozódott munkahalmaz, a mely eléggé világosan kitunik aiból, hogy míg 1873-ban az ügyforgalom 7198 darabot 1874-ben 6392 drbot, 1875-ben 40389 " tüntetett föl, — addig az 1876. évi ügyforgalom 17508 "

tesz. — csakis fokozódott szorgalom és tevékenység mellett volt végezhető, azt ezen adatok is eléggé igazolják, s hogy a bevételök csökkenése és a kiadásoknál előre nem látott növekedése mellett, és pedig az árvízveszély, a catarsteri fölmérések, a hidak helyreállítása és az adók behajtása körül fölmerülő tetemes kiadások mellett, a pénztári kezelés eddig meg nem akadt, azt szinte csak a gondos és előre látó intézkedéseknek és kitartó szorgalomnak lehet tulajdonítani.

S midőn a fentebbiekben volt szerencsém, a mult 1876. évről szóló számoltató jelentésemet a tekintetes képviselő-testületnek előadni, magamat továbbra is kitünő pártfogásukba és fáradszatos támogatásukba ajánlván, maradtam kiváló tisztelettel

N.-Becskereken, 1877. január 20-án.

a tek. városi képviselő-testületnek kész szolgálja
Kulifay Lajos,
polgármester.

A jarási orvos mint közegészségügyi hivatalnoknak teendői és állása.

(Vége.)

Az elősorolt adatok alapján csudálni nem lehet, hogy nálunk 10 évi átlagban több 100.000-nél hal meg, mint a művelt külföldön legnagyobb halálozásnak átlaga mellett megholt volna, más szavakkal: hazánk minden 10-ik évben egy kis mohácsi veszik esik túl, de csak azért, hogy ezen vész ujjalag felülhesse pusztító sátorát.

A közegészségügy rendezéséről szóló törvény életbe lépett. Ezen borzasztó fogyas ellen mit tettünk? Ezen közegészségügyről szóló törvény 110. §. a halottkémlést az egész országra nézve kötelezőleg elrendelte.

Allítottunk is fel halottkémléket. Ezen halottkémlék adatai az orvos statisztika készítésének alapjául és ellenőrzéséül szolgálának.

Az orvos statisztika horderejét pedig már több ízben fejtegettem, úgy, hogy ebbe

TÁRCSA.

Torontál vármegye történelmi és régészeti emlékei.

Miletz Jánostól.

Felolvasott a délmagyarországi történelmi és régészeti társulat 1876. október 25-én és december 27-én tartott választmányi ülésein.

(Folytatás.)

Az előadottakból folyólag, el nem mulasztatom társulatunk becses figyelmét az egresi romokra felhívni! Mennyire érdekes s a tudomány emelésére s a régészet és a közélet ismeretének bővítésére, hogy nagynevű régészünk Römer szávaival éljek, — mily igen hasznos volna, ha Egresen rendes s tudományos ásatás eszközölnének. Ezen, a kegyelet s legnemesebb intenióból származó szavak csak is minket illetnek; miután társulatunk feladata s kötelessége a területén található emlékek, romok minél behatóbb vizsgálata és kutatása s a beható tanulmányozások s önbuvarlatok alapján az emlékeinken borongó homálynak minél lehetőbb eloszlatása s a tényleges valóság felderítése. Már magában azon lehetőség is, hogy ha nem találók is meg II. Endre király, vagy Jolánta királyné sírját, becses Árpádokori régiségekkel, — hogy az alttemplomra akadhátunk, megérdem-

elnék a behatóbb kutatást s buvarlatot az egresi zárdatemplom- és váromok.

Egrestől dél-nyugati irányban haladva, az Aranka vizének egyik nagy kanyarulatában találjuk Nagy-Szent-Miklós tekintélyes délmagyarországi mezővárost, mely a mult XVIII. századot befejező évtized utolsó évében nagy hirre vergődött dus-gádzag aranyleletei miatt. Az itt talált nagybecsű s méltán pártlanoknak nevezhető arany edények s tárgyakról meszeszür hírek szárnyaltak országszerte s még I. Ferencz királyunk figyelmét is magokra vonták, s méltan, mert itt találtak ekkor a legnagyobb, eddig ismert arany edény is. Ezen paratlanul becses és értékes kincsét, mint az legtöbbször történi szökött, a veletlen hozta napfényre az azt századok óta feltékenyen rejtegető föld gyomrából; 1799-ben ugyanis bizonyos Nera Vuin szent-miklósi parasztgazda szőlőjében vagy mások állítása szerint udvarában a munkások ásással voltak elfoglalva s eszközeik egyszerre egy nagy vas ládaba ütöztek, mely is a földből kiemeltetvén a következő rendkívüli nagy értéket képviselő arany tárgyakat rejté magában, u. m.: egy 29 arany értékű csészét fogantyúval; 81 arany értékű edényt állatfövel; 21 arany értékű tálcát; 62¹/₂ arany értékű kerek edényt hat griffalaku állattal; 12¹/₂ arany értékű olvasztott aranyat; 60¹/₂ arany értékű tálcát görög írással; egy másik 82¹/₂ arany

értékű tálcát csattal s kivert görög írással; továbbá más három tálcát, melyek közül az egyiknek 87¹/₂, a másiknak pedig 51¹/₂ végre a harmadiknak 96 aranyértéke volt; továbbá itt lelték a legnagyobb eddig ismert arany edényt, melynek magassága 13¹/₂, szélessége 7¹/₂-nyi s értéke 614 arany; találtak még végre itt egy nautilus alaku edényt 137¹/₂ arany értékben, s labon álló tálcát kilencz betűvel 60¹/₂ arany, s egy másik ehhez hasonlót 60¹/₂ arany értékben; az egész kincs értéke 1658¹/₂ aranyra becsültetett.)

Az edények régiségök s izlésteljes kiállításuk s alakjuk által tünnek ki. Az egyik arany edény oldalain körös czifrazatban a következő alakok láthatók: 1) Egy lovon ülő férfi, fején sisakkal s jobbában zászlót tart, balkezevel pedig ellenét hajnaln fogva ragadja meg s a lo oldaláról, melyen az alak ül, emberi fej lóg le. 2) Nagyfülu madár kiterjesztett szárnyakkal és farkkal, körmeivel egy ruhátlan nőt ragadt meg erősen szorítva; a nő két kezét feje fölé terjeszti ki s jobbjá és baljában ötlevelu zöld ágat tart. 3) Egy hosszú szakállu koronás király, szinte koronás és szárnyas négylabu állaton, melynek szakállas férfi arca van, — ulve s kifeszített íjjából egy támadni vágyakozó oroszlanra nyilat bocsátani készül. 4) Egy megölt szarvason ülő griff.

¹⁾ Arch. közl. 1865. V. k. I. füz. 31 l.

jelenleg mélyebben bocsátkozni felesleges volna.

Fölkell tehát, hogy a halottképek eleendő képzettséggel bírjanak. Ezen képzettséget pedig egy nap alatt elérni teljes lehetetlen, vagy csupán annyit hajtottunk elérni, hogy a megszületett gyermeknek neve legyen?

Nem ohajtom ezen nézetemet a megye összes járásaira, de egyesekre állíthatni.

Mind ez onnét ered, hogy a szakavatott egyén háttérbe szorítva, a közegészségügy meg ma is nehélen nem szakavatott egyének által kezeltetik.

1876-ik december végén a járást beutazván egyes helységekből a főutczakon is, a közegészségügyi alapsó, fertőző anyagokkal telt posványokat, szemétdombokat észleltem; találtam iskolatermeket, melyek adott körülmények közt sem a szellem, sem a test fejlődésére, hanem a közegészség alásására tartatnak fen.

Ezen és még hasonló állapotokról a közegészségügyi hivatalnoknak, a járás színhelyén ismerete nincs, miután ez a járást havonként be nem utazhatja.

Ezen adatokhoz hasonlókat egy lap hasábjában olvasván, itt közölni feleslegesnek nem tartom azért, mert a járási orvos állását tisztá képből tüneti elő.

Ezen lap az országutaink járhatatlanságát adván elő, nyilatkozik: törvénnyel csupán, kormány és bizalmas hivatalnokok nélkül utakat nem csinálunk, ezzel úgy járunk, mint más törvénnyel, például a közegészségügyi törvénnyel, mely ama klasszikus paragrafust tartalmazza: a szülők, beteg gyermekeiket 7 éves korig orvosilag kezelni tartoznak.

Nem rég egy községben a gyermekek közt heveny gyermeki betegség tört ki, mely sok áldozatot kívánt. Esetlegesen a járási orvos róla tudomást kap, kötelességi buzgalomban a helység színhelyén megjelenve, a bíró nem volt jelen, a jegyző már korán reggel oly mélyen nézett Bachus marhába, hogy felvilágosítást adni képtelen volt, a kisbíró még a reggelinél vala.

A járási orvos ennek folytán egy polgárhoz fordul, adna neki tudomást, mely házbán létezik beteg gyermek. Az első házbán az anya, az orvos bemenetelét megtilta, állítván, gyermeke már megholt. A másikba bár bebocsátott ugyan, de azon feltétel alatt, hogy a beteg gyermeknek orvosságát nem fog rendelni.

Más községben a jegyző a szolgabírói hivatalnal jelentést tesz, miszerint a helységben a gyermekek közt romcsoló toroklob (Diphtheritis) tört ki és 8 nap alatt 14 gyermek halt el.

Az eredmény: a szolgabírói hivatal, a járási orvost mellőzve, az iskolát zárta be.

Más esetben a hivatalos jelentés a szolgabírói hivatalból akkor adatik át a járási orvosnak, midőn már az állítólagos vész megszűnt.

Az egyházközségi kórház a lelkesítő hivatalból, ha egyáltalán beküldetik, a kitűzött határidőn túl 8-10 nappal érkezik a szolgabírói hivatalhoz, itt ismét talán 4-5 napig fekszik, miglen végtére a járási orvos kezébe jut; már pedig ennek is kell egy bizonyos idő, hogy jelentést, mely gyakran 2-3 napot igénybe vesz, elkészítse.

A közegészségügyi jelentésnek pedig a kitűzött határidőn kell a rendelt helyen megjelenie.

Halottkémről is van törvény, de vajjon a lelkes úrak a hallottat nem-e kényelmük szerint temetik el? hiszen ők a választók a szolgabíró a választott, a járási orvos pedig ennek alárendeltje.

Mindaddig míg ezen oklanczolat létezni fog, míg a járási orvos, mint orvos és nem mint közegészségügyi hivatalnok fog működni; mintaddig közegészségügyi törvényeinkkel, melyekkel a művelt külföldön babért arattak, itthon sírokat fogunk aratni.

R. j. o.

A közigazgatási bizottság hatásköréről.

(Folytatás.)

IV. Az 1876. évi XIV. t. cz. értelmében a közigazgatási bizottság: a) felügyeletet és ellenőrzést gyakorol — b) első, második és harmadfokulag határoz — a közegészségügyi ügyekben; c) felegyelmeg jár el az orvosi és szülésznői személynél ellen u. m.

1) 27. §. szerint saját vezetése és ellenőrzése mellett a törvényhatóság tisztai orvosi és más tisztviselői által közegészségügyi tekintetben felügyeletet gyakorol — a nepsikolák felett; 36. §. szerint gyakorolja a felügyeletet a törvényhatóság tisztai orvosa által a börtönök felett; 37-38 §§-ok szerint, a járvány kiütése esetében, az állami fegyház, valamint a börtön igazgatójának köteles értesítése folytán a tisztai főorvost, vagy annak akadályoztatása esetében más törvényhatósági orvost rögtön a hely színeire küldvén, a megkivántató orvosrendőri intézkedéseket az illető fegyház- vagy börtön igazgatója és orvosával egyetértőleg egyetértés létre nem jötte esetében a törvényhatósági főorvos döntő véleménye alapján megállapítja és haladéktalanul fogatosítja és az akép tett intézkedésekről körülményes jelentést tesz a bel- és igazságügyminiszternek; 60. §. szerint gyakorolja a közvetlen felügyeletet minden — nem állami-, köz- és magánkórház és gyógyintézet felett.

2) 134. §. szerint elsőfokulag határoz az iránt, hogy valamely község folyamodására a belügyminiszter által engedélyezett gyógyszer-tár, az alispán által kihirdetett pályázat után — melyik pályázónak engedélyeztessék, ebbeli határozatát a belügyminiszternek feljelenítvén.

3) 144. §. szerint másodikfokulag határoz a felett, hogy a körorvos melyik községben lakjék és az egyesített községek mily arányban járuljanak annak fizetéséhez és megválasztásához — az alispánnak elsőfokulag határozata ellen; 157. §. szerint, másodikfokulag felebbviteli hatóságot gyakorol az alispánnak saját hatáskörében a közegészségügyi törvény értelmében hozott egyéb elsőfokulag határozatai ellen.

4) 157. §. szerint harmadfokulag határoz a szolgabíróknak mint első és az alispánnak mint másodikfokulag hatóságnak a közegészségügyi törvény értelmében tett intézkedéseivel ellen, ha ezek eltérők voltak.

5) Felegyelmi hatóságot gyakorol az 1876. évi VII. t. cz. értelmében, az egészségügyi törvény 69. §-nak rendelete szerint a törvényhatóság tulajdonához tartozó kórházban alkalmazott személyzet — 155. §. szerint, a járási orvos; — 161. §. szerint a tisztai főorvos ellen; ugyanazt gyakorolja az 1876. évi V. t. cz. értelmében a közegészségügyi törvény 69. §-ának rendelete szerint a községi kórházban alkalmazott orvosi személyzet — 143. §. szerint a községi (kór) orvos — 147. §. szerint a községi (kór) szülésznő ellen.

Mindezeket kivül megjegyzendő, hogy a közigazgatási bizottság az egészségügyi bizottsághoz 163. §. szerint megválasztandó mérnököt, építész és gyógyszerész jelöli ki; továbbá, hogy a tisztai főorvos a közigazgatási bizottságban közegészségügyi ügyekre nézve 161. §. rendelete szerint előadóként működik és 162. §. d) pontja értelmében a közigazgatási bizottságnak havonként egészségügyi jelentést tesz.

III.

Az 1876. évi XV. t. cz. értelmében a közigazgatási bizottsággal az adóügyekben kibocsátott miniszteri rendeleteket valamint a törvényrendelettel jelentéseket részint közvetlenül, részint közvetve átvevén, megfelelőleg intézkedik; b) az adóügyekben felügyeletet és ellenőrzést gyakorol; c) véleményez, első- és másodikfokulag határoz; végre d) első- és másodikfokulag felegyelmeg gyakorol a kir. adófelügyelő, illetőleg egyéb állami pénzügyi személyzet ellen; jelesül:

1) 3. §. szerint a pénzügyminiszter közvetlenül a közigazgatási bizottsághoz mindazon rendeleteket intézi, melyek az egyenes adók kivetését, beszedését, behajtását és kezelését

illetik és melyeknek végrehajtása a közigazgatási bizottság hatáskörébe esik; 4. §. 9. pontja szerint a kir. adófelügyelő havonként jelentést tesz a közigazgatási bizottságnak az általa képviselt közigazgatási ág állapotáról. Ezen jelentéshez mellékelni az általa engedélyezett adófizetési haladékok és megállapított adómentességek jegyzékét. 62. §. szerint a községek előjárói szolgabíróknak, és a szolgabíró a kir. adófelügyelő útján a közigazgatási bizottságnak havonként bemutatják jelentéseiket az adóbehajtás menetéről; 60. §. szerint a községi jegyzők kötelesek a behajthatlanoknak tapasztalt folyó adótarozásokat évenként kimutatni; minek alapján a közigazgatási bizottság az alantabb közölt korlátok között elsőfokulag határoz.

2) 1-ső §. szerint a közigazgatási bizottság ellenőrzi a kir. adófelügyelőt az általa — adóügyekben — vezetett állami közigazgatási tekintetben; 5. §. 1. p. szerint felügyel arra, hogy a kir. adófelügyelő, ugy a mint azt a törvény 4. §-ának 7. pontja rendel, — a községek közegéit mindazon teendőikben ellenőrizze, miket azok egyes adónemek kivétele, adatok gyűjtése, az egyenes adók könyvelése, nyilvántartása, beszedése és behajtása, valamint az egyenes adók módjára beszedendő közvetett adók, illetékek, kincstári és egyéb tarozások behajtása körül törvény, szabály és ezek alapján kiadott rendeletek szerint teljesíteni tartoznak — hasonlóképp felügyel a közigazgatási bizottság arra, hogy a kir. adófelügyelő a járási szolgabírókat mind azokra nézve ellenőrizze, miket ők az adóügyek pontos ellátása és az adóbehajtás rendes menete érdekében végezni kötelesek.

(Vége következik.)

Torontálmegye főispánjai

1779. mint Bánátnak visszafoglalása idejéig mostonig.

1779. Gróf Nitzky Kristof mint reincorporációs királyi bizos.

1780. október 4-én Györy Ferencz mint főispán az esküt letette.

1785. június 14-től 1790-ig Bacho János főispáni helyettes volt.

1790. Gróf Battyány János volt főispán.

1792. Ocsaj Balogh Péter volt főispán.

1802-től 1807-ig Gyürky Istv. volt főispán.

1809-től 1812-ig Lovász Zsigmond volt főispáni helyettes.

1812-től 1819-ig Lányi József főispán.

1820-től 1825-ig Giezy Jozsef volt adminisztrator.

1825-től 1835-ig Giezy Jozsef volt főispán.

1835-től 1839-ig Hertelendy Ignác volt adminisztrator.

1839-től 1845-ig Hertelendy Ignác főispán.

1845-től 1848-ig Bobdai Gyertyánffy David adminisztrator.

1848-től 1849-ig Karátsónyi László főispán.

1849-től 1860-ig absolut német uralom.

1861-től 1862-ig Karátsónyi László főispán.

1862-től 1864-ig Palik Ucevényi Péter adminisztrator.

1864-től 1865-ig Petrovics István főispán.

1865-től 1869-ig Karátsónyi László főispán.

1871. június 15-től 1873. október 24-ig zombori Rónay Moricz főispán.

1874. évi január 19-től Hertelendy Jozsef főispán.

NB. Palik Ucevényi és Petrovics nem voltak alkotmányos uton kinevezett főispánok.

Kimutatás

a Torontálmegyében lévő magy. kir. táviradállomások pénzforgalmáról 1870—1875. év bezárólag.

Távirad állomás neve	1870.		1871.		1872.		1873.		1874.		1875.		Észrevétel.
	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	ft.	kr.	
1. B.-Kömlös . . .	—	—	137 80	456 80	418 20	339 65	356 45	—	—	—	—	—	
2. B.-Szt.-György . . .	—	—	951 40	1023 20	1251 65	1075 35	1157 5	—	—	—	—	—	
3. Beodra . . .	501 30	—	688 —	583 30	599 80	570 85	549 15	—	—	—	—	—	
4. Gyertyámos . . .	—	—	301 70	497 95	470 15	464 20	581 5	—	—	—	—	—	Gyertyám. vasp.
5. Kis-Zombor . . .	—	—	139 70	568 30	530 85	378 85	323 —	—	—	—	—	—	
6. Kubin . . .	—	—	983 70	1296 40	1238 90	1314 34	1241 69	—	—	—	—	—	
7. Melenceze . . .	—	—	—	—	251 90	360 5	261 55	329 55	—	—	—	—	
8. Módos . . .	—	—	253 60	963 40	1026 35	1172 40	1087 65	—	—	—	—	—	
9. Mokrin . . .	—	—	201 —	398 70	470 15	380 5	399 80	—	—	—	—	—	Mokriai vasp.
10. Nagy-Becserek . . .	8901 17	—	9405 15	10906 30	10703 20	9779 —	9383 60	—	—	—	—	—	
11. Nagy-Kikinda . . .	3511 40	—	3632 30	3938 —	4884 40	4175 10	4494 1	—	—	—	—	—	N.-Kikindai vasp.
12. Nagy-Szt.-Miklós . . .	—	—	1532 30	1762 60	1786 95	1388 80	1513 95	—	—	—	—	—	N.-Szt.-Mikl. v.
13. Párdány . . .	—	—	597 30	581 20	508 75	475 80	412 30	—	—	—	—	—	
14. Perjámos . . .	—	—	596 40	843 70	839 15	612 70	831 25	—	—	—	—	—	Perjamosi vasp.
15. Szt.-Hubert . . .	—	—	148 30	167 80	321 —	206 35	191 75	—	—	—	—	—	Szt.-Huberti v.
16. Szab. Itelbe . . .	—	—	262 70	442 10	607 15	649 10	602 —	—	—	—	—	—	
17. Tör.-Bece . . .	3296 75	—	3150 75	3109 90	3595 90	2379 40	2166 25	—	—	—	—	—	
18. Ujpecs . . .	—	—	280 80	270 10	236 75	209 75	214 25	—	—	—	—	—	
19. Zombolya . . .	2001 20	—	1979 50	2134 80	2260 44	1915 80	2022 5	—	—	—	—	—	

Ó-Bessenyo, Oroszlamos, Rác-Szt.-Péter, Szaravola, Szöreg, Valkány mint vasúti táviradállomások e kimutatásba fel nem vétettek.

VIDÉKI LEVELEZÉS.

Ótelek, február 17-én.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Kérem becses lapjában helyt engedni azon közmondásnak, miszerint két dudás egy csárdában meg nem fér.

Igy vagyunk mi a Bega-csatornával t. i. hajókázási csatornával — ott is két dudás működik, a mit az egyik fujja — a másik elrontja. — Egy szóval a nota sohasem egyezik össze.

Az állam a hajókázási Bega-csatornát mint vízi utat tekintvén, a szabályozási, helyreigazítási s tatarozási munkálatok kiadásaihoz egy harmadrészzel járul — míg a Temes-Bega-

völgyi vizszab. társulat a költségek két harmadát viseli. De ha van valami helyreállítási való, ha még oly sürgős is, a vizszab. társulat nem teheti meg a ministerium a részéről hozzá járuló egy harmad kiadást nem engedélyezi, a Bega-csatorna kir. mérnöki hivatal színtén nem, míg a társulat a helyreigazítást szükségesnek nem látja. Igy működik a hajókázási Bega-csatornánál két factor egymás ellen, míg mi Bega mentiek a folytonos töltés szakadások okozta károk miatt elveszünk s tönkre jutunk — de azután legyen ám aki szabályozási költséget fizet — azokat majd lámpással kell keresni — nem lesznek fellelhetők.

Igy történt az most is — kicsinyes helyreigazítással meglehetett volna menteni gyönyörü

korabelieknek tartá és valamely barbár népnek tulajdonita; Schönwisner István jeles régészünk pedig valamelyik bolgár fejedelmi tulajdonának, ki még a magyarok bejövetele előtt uralkodott ezen vidéken, állítja lenni. *)

Nagy-Szent-Miklóstól 1² mérföldnyire délnyugati irányban, ugyancsak az Aranka vize mellett, Ó-Bessenyo terjedelmes, népes mezőváros tünik fel, melynek ősi létezése, melyen benyulik történelmünk századaiba s hajdan esekélyebb jelentőségű erősséggel bírt, mely a török világ kezdetével 1551-ben elpusztult fel. A törökök később, midőn itt befészkeltek magukat építettek téglakból egy magas őrtornyot s körüle az őrség számára földkunyhókat, melyek a toronyal együtt ott állottak, hol a mostani főutczát mintegy 800 lépésnyire nyugat felé a templomtól egy másik utca átmenési s azon helyen jelenleg egy kereszt áll. Az őrtorony körül épített török kunyhók maradványai még 1738-ban is fennállottak, midőn a bolgár lakosok itt hazát nyervén letelepedtek. Ó-Bessenyo hajdan a csanádi szandák alkatrészt képezte. *) Ó-Bessenyótól délkeletre Kömlös és Nagy-Jécsa között Csatád is azon helyek közé tartozik, melyek a mult eseményekben szerepet

játszottak; mit a helység neve is igazolni látszik, származtsukat azt bár akár a tőzsgyökere magyar „csata” szóból, akár az oláh kifejezés — „eset a tje”-ből, mi szinte várat, várakélt, vagy erődöt jelent s annak behiányozására szolgálhat, hogy ezen hely közelében nevezetesebb epizódok is fejlődtek ki a mult eseménydus korszakában, jóllehet ezeket adatok hiányában nem constatálhatjuk, ugy az e vidéken található falomok eredetét s viszontagságait sem, melyek még évtizedekkel előzőleg elég tekintélyes maradványokat képeztek s csak újabb időben taroltattak le végképen a földdel majdnem egyenlővé a mult emlékei iránti kegyeletlenség és érzéketlenség következtében. *) Csatádtól délnek Zombolya és Csenej között régi irataink szerint Horogszeg is erődített hely volt, de ma már nyomra sincs s ugyanezen környéken feküdt a három Begenye község, hol a vásárok szent Margit napján tartattak, de valamint ezeknek, ugy Matka helységnek sem mutathatjuk ki fekvéseiket, nyomaik végképen elenyésztek. *)

A felsorolt régi emlékmaradványokon kívül, Torontál ezen említett területén akadunk pogány- s barbár korszaki nyomokra is. Igy Nagy- és Kis-Jécsa, Csenej s Bobda között húzódnak el a Griselini korában ezeltől alig 100 évvel még 7' magas régi avar

sánczművek, melyek a temesvármegyei Knéz helység felől jönnek ezen megye területére, s ma már csak apró, szakadozott darabokat tüntetnek fel, mint elmosódott foszlányait, a harcziás s hatalmas avar nép stratégiai intézkedéseinek; hogy ezen vármegyében is a Dunáig, vagy még valószínűbben Nagy-Becserek felé, hol szintén mutatkoznak sánczművek, a Tiszaig elhúzódhattak, — kétségünk nem lehet; de idővel részint az itt egykor hatalmas kiterjedésű mocsároknak elcsütyedtek, részint a szántás s egyéb földművelő munkálatok által szakítottak meg. *) Tovább Nagy-Becserek határában, nevezetesen: Bántelek, Csatagos, Écska és Ellemér felé akadhatalmi régészeti tekintetben érdekes halokra is, melyekben cserép edények, halotti urnák — hamvvedrek — téglák, nagy kiterjedésű alapfalak nyomaira akadnak. Ilyen, nagy valószínűséggel pogánykori halom mutatkoznak még Nagy-Kikinda, Bocsár, Hegyes és Szaján körül is. *)

Sokkal érdekesebbek s jelentékenyebbek az eddig felsorolt régi emlékeknel az arácsi templomromok, melyek Beodráról dél felé mintegy fél vagy három negyed óra távolságra fekszenek s mihelyt az utas Beodra déli végére ér, már távolról meglátja két csoportra

szakadva, ezen ég felé meredező romlelkéket; az egyik a még majdnem egészen fenálló nyugati homlokfalé, a másik csoport pedig a hosszahajó töveinek magas falai, a három félkörű apsis és a torony, mely az éjszaki apsis előtt az ezen oldali mellékhajó első osztálya fölött emelkedik, mindezen részek összefüggésben vannak még egymással, míg köztük s a nyugati főhomlokzat között megszűnt a falakapocs. A déli oldalon a falak sokkal rongáltabbak az éjszakinál, itt szerte-szétlyely hevernek a falragaszszal összetartott nagy faladarabok a földön, vagy a kincskeresők által mindenfelé vajt gödrök — s lyukakban. 1817-ben a romot Torontál vármegye hatósága oltalma alá vevé, s mély árokkal kerítetté körül a hajdankor e tisztos maradványát a vidék lakosai ellenében, kik követt széthordani kezdték s ez az oka annak, hogy ma a rom mintegy árokból látszik kiemelkedni; a föld színe fölött a hajdani zárdának semmi nyomára sem akadhatalni, csakis tudományosan vezetett ásások deríthetnek fel alapfalait. Valamint az árokbán, ugy a romok között buján nő a maszlagos redőzsirom vagy közönséges nyelven beléndek, (datura stramonium) s az alacsony fekvés miatt mindkettőt mocsáros vidék veszi körül. A rom Franyova község birtokai képezi, de a beodrai Karátsónyi család visel gondot rá. (Vége következik.)

*) Stephanus Schoenwisner: Notitia Hung. rei Numariae. p. 84.

*) Ortmayr-Szentkláray: Adattár I. k. 609. 612. l.

*) Böhm: Délmagyarors. II. k. 457. l. 15. jegyz.

*) Böhm: Délmagyarors. I. k. 392. l. 12. jegyz.

*) L. Grisellini: Geschichte des Temeser Banats térképét. Wien 1780. czímű miben.

*) Milietz: Tört. régész. Ertesítő II. k. 67. l.

vetéssel okozható is sokat menő kár. Már töltés Bo kalmával szivargott dig mind 6' 7" 0 szélesség és Tamafoldak ez ezen közs azon kis volna hely a társulat rüni és lakosainak. A fcsait osma allas mel hető — g hetett. mar rége elhanyag hetink ut Ezen és mind elég rosa nünk el késő les. Foga teletem te

Az ig kintetéből becses lap

T. Hogy jen bárki, zatjára m is, de mit jelzet egy hivom ts olvasóim és dícséret ton debut tus urunk esolja ta minden lóssággal s itt e h ságos apó hveit a v sere; de kevesen h utmutató most több mindenki

Most urat, hogy lekvisi er meg toval korlati ele igyekezzék tiszteletes degséggel irant, az én hozzat örömmel azt, hogy kitől fellé jó tanácsos meg is tesz kem való

Polit sötétebb kezik e zet. Már Névan a h előkőn a j lettek szor stantinápe haboru par nyára a le volt újabb elleni harc ményt, h rint Bécs a porosz vissza ren godalomma lelkesedés a Bécsből közlései a oroszok k van ezen a mivel mego zeti érzelé is, hat ha rálisnak o párttól, me Oroszorszá okunk leha kodni? A Bosporuson küldetett, egy közönséges nyelven beléndek, (datura stramonium) s az alacsony fekvés miatt mindkettőt mocsáros vidék veszi körül. A rom Franyova község birtokai képezi, de a beodrai Karátsónyi család visel gondot rá. (Vége következik.)

vetéssel kecsgeleto nagy területet, — és nem okozhatott volna Otelek és Tamásfalva amenny is sokat szenvedett községeknek ezekre menő kár.

Már két éve annak, mióta a jobboldali töltés Boidurrét melletti vonalán áradások alkalmával egy meglehetősen nagyságu nyíláson szivárgott át a víz, de annak becsinálása eddig mindig elmaradt míg nem folyó hó 15-én 6' 7" 0 föltü vizállás mellett egy 15 méter szélességű szakadás történt, és ez által Otelek és Tamásfalva községek lakosai részéről a magas kinestartól hérben bíró bolturi szántóföldek egészen elhasztattak, és ugy nemcsak ezen községeknek okozott roppant kár, de azon kis nyílást talán 30 forinttal lehetett volna helyreállítani, most ugy az államnak mint a társulatnak is tetemes költségre fog kerülni és nem lenne most okuk ezen községek lakosainak elárasztott vetéseik föltü keseregni.

A ki a Bega-csatornát és annak áradásait ösméri, tudhatja, hogy a fentjelzett vízállás mellett töltés-zakadás nem is képzelhető — és az a jelen eset csakis ugy történt, hogy a kiszakadt helyen a töltésen már régebben támadt kis nyílás helyreállítása elhanyagoltatott — mi pedig most sirva nézhetünk utána!

Ezen vizályt meg kell szüntetni mielőbb és mindenesetre nem bevárni azt: még az elég rossz karban levő töltések szakadásai benünket eltöröl a földszinéről — mert azután késő lesz.

Fogadjja igen tisztelt szerkesztő ur tisztelem legőszintebb nyilvánítását

kész szolgája
Végh Károly,
jegyző.

Debelyácsa, 1877. febr. 17-én.

Tek. szerkesztő ur!

Az igazság és valódi érdem kiemelése tekintetéből kérem az itt alább közölt sorokat becses lapjában közzétenni:

Tisztelt olvasóim!

Hogy egy vagy más embert megdicsérjen bárki, ha nem érdemi, az inkább gyaláztatja mint becsületére valik bármely időben is, de mindezen szavak értelmét az itt alább jelzet egyénről fel nem teszem; különben felhívom tisztelt vidéki, különösen debelyácsai olvasóim figyelmét itéljék meg, nem tiszteletem és dicséretre méltó ember-e Szilágyi Márton debelyácsai lelkész ur? aki tarlja Krisztus urunknak azon szavait, melyben parancsolja tanítványainak „menjetelek el, a földnek minden népei közé és tanítsátok őket“ ő valóssággal Krisztus tanítványának tarja magát, s itt e hitkönyvitől távol eső vidéken valósgas apostoli hével tanítja, inti és buzdítja hiveit a jora az igazság és erény eszelekvésére; de biz fájdalom, hivi közül nagyon kevesen hallgatják az élet mékenti leléseben utmutató szavait. No de erről nem mondom most többet, majd eljön ugyis az idő, midőn mindenki hajlandó lesz himni a tanítást.

Most arra kérem tisztelt Szilágyi Márton urat, hogy azon hit s jellem tisztaságot, eszelekvési erőt, melylyel Isten megáldotta tartsa meg továbbra is, és templomi tanításait a gyakorlati életben községünk javára mindenkivel igyekezzék fogantatni, ekkor lidje meg tiszteletes ur! hogy az a nép, mely most hivérséggel és közönösen viseltetik a vallás iránt, az evangelium azon szavaira „Jöjjetek én hozzám mindnyájan“ a legnagyobb lelki örömmel fog öoznleni az Ur oltárához, látva azt, hogy itt oly embertől hallja az Ur igéjét, kitől lelki eledél, és az élet gyakorlására jó tanácsot nyerhet, amelyet hogy megakar és meg is tesz, én mint igaz hiveinek egyike lekem valódi megnyugvásával hiszem.

Balogi Imre.

HETI SZEMLE.

Politikai helyzet. Óráról órára sötétebbnek, komorabbnak jelentkezik előtünk a külpolitikai helyzet. Már a mult alkalommal jeleztük, hogy a Néván a háboru párt győzött; a conservatívek, élőkön a jó szívű czárnóvel, erősen hátrébe lettek szorítva, s Ignatieff tábornoknak Konstantinápolyból visszatérése Szentpétervárra, a háboru párt célzatainak programjában bizonyára a legfeyesebb esemény, mely képes volt újabb lángra lobbantani a Törökország elleni harci lelkesedést. Tekintve a körülményt, hogy Ignatieff jól gigondolt terv szerint Bécsnek vette útját, hova Berlinből a porosz meghatalmazott is távsürgönyileg vissza rendeltetett; nem hahozunk némi aggodalommal szemlélni a szentpétervári harci lelkesedés ama magas hullámain, melyeket a Bécsből visszatért Ignatieffnek megjelenése közlései az ottani illetékes körökben az oroszok között kellettek. Két komoly okunk van ezen aggodalomra. Az egyik onnan ered, mivel megdöbben keblünkben a magyar nemzeti érzelme csupán csak a pusztá gondolatra is, hát ha tán sikerült a ravasz muszka generálisnak oly ígéreket venni a bécsi udvari párttól, melyek föltü méltán ujonghatnak most Oroszországban, de melyek miatt annál több okunk lehetne nekünk magyaroknak szomorodni? A másik pedig onnan ered, mivel a Bosporuson azóta, hogy Midhat számkivetésbe küldetett, vézses forrongás, fenyegető népmozgalom vette kezdetét, melyből könnyen következtethetünk be egy éjén át is oly katasztrópha, mely Törökországnak a rohamos belzavarok által amgy is megbénított erejét végkép alálóhasztathatná és a muszka tervek sikerét keleten elősegítené. Könnyű belátni, miszerint Oroszország mindezekkel szemben jó remé-

nyekkel ápolja mindenfelé a harci kedvet és keltőzetett buzgalommal folytatja a fegyverkezést s a háborura szolgáló egyéb szükségletek beszerzését. Ellenben Törökország föltü nem ily kecsgetető a láthatár; a török államélet összes pházisait a konstantinápolyi soflalázadás felbőli tartakozás el szemeknél e heten. Csak azt a szomorú tényt constatálhatjuk, hogy Edhem pasa, az új nagyvezér, gyulolt egyén a török diplomatiai világban, s nem az az ember, kitől nagy dolgokat lehetne elvárni. Kedvezőbbben alakulnak az ügyek délnyugati irányban, hol a békealkudozások Szerbiával és Montenegróval a legjobb kilátások mellett folytatottak. Enlítésre méltó még, hogy Bismarck kísérleteket tesz Ausztria-Magyarországot oly állapont el fogadására engedni, mely a szigorú semlegesség elveivel elegendezik. Hiszünk azonban, hogy Andrássy gróf Bismarck kedveért nem fogja megmásmítani eddigi keleti politikáját.

Itthon. Multheti „Szemlénk“ épen akkor került sajtó alá, midőn a Felsőg a Bécsbe idézett Sennyei és Majláth urnak abbeli nyilatkozatát vevé, miszerint nevezettek nem képesek a fenforgó körülmények között és a nyugott alapokon új kormányt alkotni. Az egy hétig elhuzodott ministerkrízis tartama alatt fenjartak még Bécsben Bittó, Szilágyi, Szécsen Antal, Gorove és Ghicz, az utóbbi kettő pedig csak ezert, mivel ő Felsőg alapos meggyőződést akart magáná, a kormányt hangulata s nézetei föltü szerezni. Minthogy azonban az imént említettek is vonakodtak a fenforgó körülményekkel szemben tárczát vállalni: ő Felsőg Tisza Kalmánt szólítá fel, hogy társával együtt ideiglenesen tovább vigye a kormányt s legyen meg egy újabb kísérletet a Lajthán-túli ministeriummal s az osztrák bankkal megállapodásra jutni. Tisza és Szél azóta folyton Bécsben időznek. Egyik conferentia a másikat éri Auersperg ministerelnöknel, a mai napig azonban anélkül, hogy a fatális bankügyi kérdés megoldatott volna, sőt anélkül, hogy kikötés volna valamely plausibilis megoldásra. Így vagyunk situálva itthon. A f. hó 16-án tartott conferentia nem kevesebb, mint teljes öt órát vett igénybe, azzal a sovány eredménnyel, hogy a Magyarország dotatója kérdésében nem jött létre megállapodás. Ugy látszik, hogy a bankigazgatóságok s a főtanács (Generalth) illetékességi határait illetőleg sem éretet még el teljes egyetértést.

Oroszország. A mult heti posták egyhangulag arról értesítettek, hogy Oroszország komolyan elhatározta magát tényleges actióba lépni a porta ellen. A szentpétervári kabinet egészen más állapontot foglal el, mint az európai nagyhatalmak többsége. Ezen külön állapontját Oroszország valószínűleg legközelebb tudatni fogja az európai udvarokkal. Oroszország a szerződéses hatalmaknak szabad választására óhajta bizni: vagy azon kötelezettséget vonni le magukra nézve a párisi szerződésből, hogy közösen procedáljanak Törökország ellen; vagy pedig feladni a párisi szerződést s engedni Oroszországot úgy járni el a keleti kérdés dolgában, mintha ismét az 1856-diki évet megelőzőt állapotokkal állana szemben. — A Kaukasushadsereg előörsei a mult heten Kiszikál mellett összeverekedtek a törökök előörseivel. A főparancsnok, Mihály nagyherceg, újlag szigoru parancsot adott, mely szerint az orosz előöröknek halálbüntetés alatt tiltatik idétlen provociációkkal sérteni a fennálló jogi viszonyokat.

Törökország. Midhat pasa 14 hü emberét, kik egytől-egyet az ifju török párthoz tartoznak, Konstantinápolyban elfogták. A városban aggasztó hírek keringenek bizonyos komoly természetű palota eseményekről. Beszélük, hogy a sultán idegrohamban szenved. A jelenlegi kormányférfiak közt bizalmatlanság uralg; tartanak egyszerűen az eshetőségtől, hogy a közel jövőben Midhat pártja által el fognak üzetni. A fegyverkezés szüntelenül tart. Egyre szállítják a katonaságot a hatarak s hadi posztók felé. Midőn e sorokat írjuk, hozza a „Tagblatt“ a sensationális hírt, mely szerint a néhány nap előtt nagyvezérre kinevezett Edhem pasa elbocsátatott. Utódjává Mahmud Damad pasa lett kinevezve.

Szerbia. Belgrádból jelentik, hogy az ottani lakosság határozottan a háboru folytatása ellen nyilatkozik. Az utolsó négy önkénytes század kivonulása a határszélek felé mult péntekre volt ugyan elrendelve, de e parancsolat előtte való napon este rögtön visszavonatot. A katonaság utasítva lett további intézkedésig Belgrádban maradni. A békealkudozások ügyében Konstantinápolyba küldött meghatalmazottak azon kérdést, hogy Belgrádban permanent török agentura állítassék, nyílt kérdésnek tekintik s ebbeli megállapodásukat Konstantinápolyban fogják elhatározni. Elkérintve e kérdéstől a szerb meghatalmazottak utasítva vannak a határszervezeti kérdést döntőleg megoldani Konstantinápolyban. Szerbia követeli a határ szervezését a Drinán, a Timokon és az Ibar folyón. — A nagy nemzeti skupstina, melyet a fejedelem egybe hívott, 420 tagból fog állani s csupán egy kérdés felett tanácskozik: legyen-e háború, vagy ne? A fegyvertárakban és a hadsereg felszerelését gondozó műhelyekben alkalmazásban állott munkások elbocsátattak, a mi által sok család fosztatott meg kenyérkeresetétől; az iskolaépületekben elhelyezett

kórházak be lettek szüntetve s az iskolák ismét tanításra rendezve. A világi hivatalnokok, kik a háboru ideje alatt katonáskodni voltak kénytelenek hivatalaik folytatására szölytatnak be. Mindezekből világosan látni, hogy Szerbia nem szándékozik a háboru tovább folytatni. — y.

HIRHARANG.

* **Billéten** f. hó 28-án lesz a képviselőválasztás; biztos hírt ama kerületből nem kaptunk, annyit azonban hallottunk, hogy a szabadelvü párt hívei a mult választásnál kööltöctum értelmében részben Róser M. körül, ki azon kerületet már egy ízben képviselte, csoportosulnak. Azt is beszélük, hogy báró Liphay Béla ur számos tisztelőt őt mint conservatív párti jelöltet felléptetni kívánnak, de a báró ur nem volna hajlandó a jelöltként fellépni. Utóbbi napokban hírelt, hogy a megyénebeli szt.-huberti születési jeles képzetségű pesti ügyvéd Pest városának volt főseggyőze Vogel Péter is felléptetik Billéten s hogy partja igen jelentékeny.

* **Közgyűlés.** Ugy értesültünk, hogy jövő hó 7-én megyénk bizottsága rendkívüli közgyűlést tartand, jövő számunkban annak napirendjét közölni fogjuk.

* **Leköszönés.** Manojlovičs Miklós városunk derek főseggyőze állásáról leköszönt, s mint értesülünk, ügyvédi irodát nyitand. Mint ügyvédet bátran ajánlhatjuk a nagy közönség figyelmébe, mert az illetőnek jelleme, tudománya és szakképzettsége oly garantált nyujt, hogy ő hozza bárki is megnyugással fordulhat.

* **Tánczvizalom.** Ha valaki e hirharangot a vidéken elolvasta, azt gondolhatja magában, hogy ezeknek a Beeskerekieknek igen jó dolguk lehet, hogy még a bőjthben is tánczolnak. Jó dolguk ugyan nincsen, de azért még is elmegyünk a helybeli izraelita jótékony nőegylet tánczvizalmára, mely tombolával lesz összekötve. E tánczvizalom 24-én fog megtartani a casinó termeiben.

* **A Bégán szakadás történt.** E tárgyban a következő levelet vettük: Tekintetes szerkesztő ur! Tudositom, hogy a jobboldali begatöltés a Boldurrétnél 15 méter szélességben kiszakadt, a Boldurrét tele vízzel az ott gyönyörűen állott vetések tönkre vannak téve, a kár kiszámíthatlan, s azt a Begacsatorna közgei hanyagságának tulajdonítható: mert ott, hol a szakadás történt évek óta karvasagságu lyuk volt, soha se csináltak be, s annak tulajdonítható, hogy ily kisebb szerü vizzállásnál is szakadás történt. Legközelebb ezen esetről többet. Fogadjja t. szerkesztő ur őszinte tisztelem nyilvánítását. — Otelek, február 17-én 1877. kész szolgája Végh Károly, jegyző.

* **Halálozás.** Tudomására hozom tiszt. szerkesztőségnek, hogy Bartok János a nagy-szt.-miklósi földműves-iskola jeles és tudományos tanára a közmuvelődés téren fáradozó munkása a hazánák, a frölkert nőegyletnek városunkbani létrehozója; kitűnő hazafi s kiváló családapa f. é. január 21-én hosszas szenvedés után tevékeny élete 54-ik évében meghalt. — Béke hamvaira! — Nagy-Szt.-Miklóson, 1877. évi január 23-án. — Mathiaschits, ügyvéd.

* **Mit csináljunk a temesvári postáigazgatóval?** Ez a kérdés ugylászik nagyon élenken foglalkoztatja a hirlapírókat s a postát állandóan igénybe vevő közönséget megyénkben. Minden oldalról ostromolják szerkesztőségünket a rendetlen postajáratok miatt, mely panaszoknak, temesvári hirlaptársaink közvetítésével is, már több ízben adunk hangos, eléggé érthető kifejezést. Mit sem használ! A temesvári postáigazgató ur felénk sem hederit. Kérjük, kérük szépen is, alázatosan is, de mind hujába; figyelmeztettük kötelességére, a közönség érdekeire, a posta rendeltetésére: nem hallgatott reánk? Lapunk a Beeskerektől csak 3 órányira fekvő helységekbe is harmadnegyed napra érkezik meg. A postamesterek valósgas állatkínzással közlelik a közlekedést; gebéket tartanak, melyek lépve is alig-alig képesek a postászekeret irlgalmatlan utakon tovább vonszolni. Egy vidéki barátunk, ki héltőn jött be N.-Beeskerekre, álmélkodva hallá tőlünk, hogy Midhat pasát száműzték s hogy a konstantinápolyi magyar deputatú már visszérkezett Budapestre. Ő hozzájuk még nem érkezett meg a hirlapok, melyekben ez elavult dolgokról szó van. — A posta járása kényszeríti őket a világ rendes folyásánál két héttel később existálni. Tömerdek a panasz az ellen is, hogy a csomag-szállítmányok részben felbontva, elrongyolva kézbesítettek némely állomásokon a feleknek, s hogy a pénzeslevelek és értékek nyilvánosan az utcán helyzetnek el a diligenca-kocsikkba. De hat mit csináljunk mind e panaszokkal szemben? Mit csináljunk a temesvári postáigazgató urral? Tan majd felel rá — a közigazgatási bizottság, vagy a magas kormány az által, hogy egy erélyes ember által valahára megvizsgáltatja majd megyénkben az elhanyallott póstai közlekedési viszonyokat.*

* **Légtűnemény** Balaton-Füreden m. hó 27-én esti 7 óra után gyönyörű keltős szivárvány környezte a majdnem teljes holdat. A remek szingyürü átméregy mint egy tiszerte haladta meg a holdátmerőjét. Hatványozva emelte e 20 percig tartó líta tűnemény pompáját a nyugvó tó sima vitzükre, mely az uszó barány-felhöcskék eme koszoruját egész szépségben tükrözé vissza.

*) Csináljunk jobb utakat.

(A corrector.)

* **Az inség és kenyere.** Bars megye közigazgatási bizottságának február 7-ki ülésén Fokla János adófelügyelő azon hirrel lepte meg a bizottságot, hogy a megye több községe teljesen képtelen adóját megfizetni. A nyomor illusztrálására be is mutatott egy, Jasztraba községből hozott kenyéret, mely korpából és kaposztalevelekből van sütvé, s mely Kormócbanyá vidékén a nép nagy részének eledelét képezi. A kenyér kiadatott az egészségügyi bizottmánynak megvizsgálás végett. Levelezők nekünk is beküldött egy darabot ez ugynevezett kenyérből; melyet nézve megirtózik az ember azon gondolatra, hogy vannak, kik ily táplálékkal képtelennek életüket az ehhalál ellen biztosítani.

* **Az ország több vidékéről** felszólásokat olvasunk a készülő uszatorvény áras következményei tárgyában. — Különösen azon körülményben látnak méltó okot az aggodalomra, hogy az uszatorvény által nagy tökéket vonatván ki a jelzalog-üzletből, a váltoforgalomba mennek át, s a tökéket által oly társadalmi osztályok is bevonatnak a változletbe, melyeket eddig annak veszélyei nem érintettek. Orvosszerű e baj ellen azt hangsúlyozzák, hogy szorítsassék meg azon csaknem korlátlan köre a váltóképeseknek, melyet az új váltótörvény léptetett életbe.

A „Torontál“ magán-távirata.

(Feladatott Budapesten 1877. évi február 21-én d. e. 10 órakor.)

Kiegyezés kormányok közt megtörtént paritás alapján. Ma Bécsben tartandó parlamentáris értekezés fentartása, mellett minden pontban kiegyeztek. A magyar kormány csak akkor alakuland meg hivatalosan, ha az osztrák kormány parlamentje többségéről biztosítva lesz.

IRODALOM.

A „Vasárnapi Ujság“ 1877. 7-ik száma következő tartalommal jelent meg: „Kossuth Lajosnal (a következő képekkel: 1. A czeplődő küldöttség Kossuthnál Baracconban. 2. Kossuth háza. 3. Kossuth dolgozó-szobája. 4. Ihsz lakása. 5. Kossuth díszkardja). — „Kossuth és a termézet“. — „A díszkard átadása Abdul Kerimnek“ (képpel) Tóth Bélától. — „Mi a polgárosultság?“ „Adriai képek“ Herman Ottótól. „Servadec Hektor vándorlása a naprendszeren át.“ Verne legújabb regénye (képpel). — „Bem érdemrende“ (képpel). — „A Kisfaludy-társaság közgyűlése.“ — „A hideg hatása“ Sáni Lajostól. — „A kozákok.“ — „Künn és benn.“ Karczolat. — Irodalom és művészet, közintézetek, stb. rendes rovatok.

A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 2 frt., a „Politikai Ujdonságok“kal együtt 3 frt.

Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadó-hivatalában (Budapest, egyetemutca 4-ik sz.) megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb hetilap a magyar nép számára, mulatató és tanulságos tartalommal, s hazai és külföldi politikát tárgyaló rendes rovatokkal. Előfizetési ára félre csak 1 frt.

A „Jogtudom. Közlöny“ ez évi 7-ik száma következő tartalommal jelent meg: „A birtokról annak védelme szempontjából ausztriai jog szerint, Dr. Uzoni Sándor, n.-szebeni ny. r. jogtanár urtól. — A becstelenség mint a büntetlek következménye. Németh Péter ig. minist. fogalmazó urtól. — A telekönnyvi törvényjavaslat. Dr. Berkovits Ferenc ügyvéd urtól. — Törvénykezési szemle: A törvényes zálogjogról s ennek különösebb eseteiről. Vörös Vidor ügyvédjelölt urtól. Melléklet: Curiai határozatok.

TÖRVÉNYTEREM.

A n.-beeskerei e. f. kir. törvényszéknel f. é. február 24-én tartandó nyilvános ülésben következő perek fognak előadtni:

Előadó: MIHAJLOVITS SÁNDOR, kir. törv. bír.

3897. szám. — Jurkovits W.-nek Panits Mihály ellen, számadási per.

6970. szám. — Rakits Stéva és társainak, Malugits Schada ellen, tulajdonjog iránt.

6971. sz. — Mirga Ivánnak Buzdura Gyula elleni birtokper.

6144. sz. — Özvegy Gruin Szócsa és társainak, Gruin Arsen ellen, közönség megszüntetés iránt.

7756. sz. — Szlankamenatzena Néniak, özvegy Szlankamenat Martha és társai ellen, tulajdonjog iránt.

942. sz. — Baumann Konrad holtá nyilvánítási per.

11508. sz. — Özvegy Schwarz Margarethának, Schieber Miklós és társai ellen, előjegyzés igazolása.

Szerkesztői nyiltposta.

Bocsánatot kérünk. — A multkori Piknikről referensünk meleg sorokban emlekezett meg. De a bájós hölgy koszoruból kifejezett két nevet. E tévedésért illetőleg felelősségért a Szerk. kér bocsánatot.

Árvainak. — Ön levele már megjelent a „Szegedi Híradóban.“ Ujat és rövidet kérünk.

Balogi Imre. — Kivánsága teljesült.

Végh Károly, jegyző urnak. — A tudositást köszönjük, s további értesítéseit elvárjuk.

D. S. urnak. — Sokat akar a szarka,? — M. ügyvéd urnak N.-Szt.-Miklós. — Bocsánat, leveledet itt találtam. Sajnálom, hogy távollétem miatt csak most tehetek róla emlést.

